

TEREZA NOVÁKOVÁ (554111)

*NÁHRADNÍ
RODINNÁ
VÝCHOVA*

NÁHRADNÍ RODINNÁ VÝCHOVA

- Forma nekolektivní péče o ohrožené děti
- Vykonávána náhradními rodiči v jejich rodině
- Umožňuje dětem vyrůstat v prostředí, které je nejvíce podobné jejich vlastní rodině
- Má přednost před ústavní péčí
- **Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník – formy NRV**
 - Péče jiné osoby -> svěření
 - Pěstounská péče
 - Pěstounská péče na přechodnou dobu
 - Poručenství s osobní péčí
 - Osvojení
- **Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí**
 - Zprostředkování pěstounské péče a osvojení
 - Pěstounská péče na přechodnou dobu
 - Práva a povinnosti při výkonu pěstounské péče
 - Dohody o výkonu pěstounské péče
 - Státní příspěvek na výkon pěstounské péče a dávky pěstounské péče

PÉČE JINÉ OSOBY - SVĚŘENECTVÍ

- **Upraveno občanským zákoníkem v § 953 a § 957**
- Soud může svěřit dítě do péče pečující osoby v případě že:
 - o dítě nemůže osobně pečovat žádný z rodičů ani poručník
- Na základě rozhodnutí soudu o dítě pečuje:
 - Osoba příbuzná
 - Osoba dítěti blízká a známá
- Rodičům zůstává vůči dítěti:
 - Rodičovská odpovědnost
 - Vyživovací povinnost
- Pečující osoba je povinna:
 - Spolupracovat s OSPOD dítěte
 - Zastupuje dítě pouze v oblastech vymezených soudním rozhodnutím
 - Rozhodovat jen o běžných záležitostech dítěte, v těchto záležitostech dítě zastupovat a spravovat jeho jmění
 - Informovat rodiče dítěte o jeho podstatných záležitostech
 - Udržovat, rozvíjet a prohlubovat sounáležitost dítěte s jeho rodiči, dalšími příbuznými a osobami dítěti blízkými
 - Umožnit styk rodičů s dítětem svěřeným mu do péče, ledaže soud stanoví jinak

PĚSTOUNSKÁ PÉČE

- **Upraveno občanským zákoníkem v § 958 a § 970**
- Svěřují se sem děti, o které nemůže pečovat žádný z rodičů ani poručník, a to na dobu, po kterou trvá překážka bránící rodičům v osobní péči o dítě
 - Po odstranění překážek -> rodič může požadovat dítě zpět do své osobní péče
- Nejpozději zaniká, při dosažení plné svéprávnosti dítěte, nebo zletilostí
- Zprostředkovaná pěstounská péče
 - O dítě pečuje na základě rozhodnutí soudu osoba vybraná krajským úřadem
 - Dítě k této osobě nemá žádné příbuzenské či jiné blízké vztahy
 - Zprostředkovaný pěstoun před svým zařazením do evidence osob vhodných stát se pěstouny prošel odbornou přípravou a odborným posouzením
- Nezprostředkovaná pěstounská péče
 - O dítě pečuje osoba dítěti příbuzná nebo jinak blízká
 - Tato osoba neprochází předchozí přípravou a posouzením krajského úřadu, o jejím vhodnosti pro péči o dané dítě rozhoduje soud
- Rodičům zůstává vůči dítěti:
 - Rodičovská odpovědnost
 - Vyživovací povinnost
- Pěstoun:
 - Na oba typy dlouhodobých pěstounů je nahlíženo stejně -> stejná práva i povinnosti, stejné postavení vůči dítěti
 - Osobní péče o dítě a vykonávání přiměřených práv a povinností rodičů
 - Rozhodování o běžných záležitostech dítěte (správa jmění)
 - Udržovat, rozvíjet a prohlubovat vztah dítěte s jeho rodiči, dalšími příbuznými a osobami dítěti blízkými
 - Umožnit styk rodičů s dítětem
 - Žádná vyživovací povinnost k dítěti
 - Rozdíl je v oblasti státní finanční podpory:
 - Zprostředkovaní pěstouni mají nárok na dávku „odměna pěstouna“
 - Nezprostředkovaným pěstounům náleží dávka „příspěvek při pěstounské péči“

PĚSTOUNSKÁ PÉČE NA PŘECHODNOU DOBU

- **Upraveno občanským zákoníkem v § 958 odst. 3, detailní úprava § 27a zákon o OSPOD**
- Soud může na návrh OSPOD svěřit dítě do pěstounské péče na přechodnou dobu osobám, které jsou podle zákona o OSPOD vedeny v evidenci osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu, a to na:
 - Dobu, po kterou nemůže rodič ze závažných důvodů dítě vychovávat
 - Dobu, po jejímž uplynutí může matka dát souhlas k osvojení nebo po kterou může rodič souhlas k osvojení dítěte odvolat
 - Dobu do nabytí právní moci rozhodnutí soudu o tom, že souhlasu rodičů k osvojení není třeba
- V těchto případech je soud povinen nejméně jednou za tři měsíce přezkoumat, zda trvají důvody pro svěřeni dítěte do pěstounské péče a za tím účelem si vyžaduje také zprávy od příslušného OSPOD
- Péče dočasná -> nejdéle 1 rok
 - To neplatí -> do pěstounské péče téhož pěstouna svěřeni sourozenci dítěte, kteří byli do této péče svěřeni později, ne však na dobu delší, než po kterou má trvat pěstounská péče u sourozence (nejdéle 1 rok), který byl do pěstounské péče na přechodnou dobu témuž pěstounovi svěřen jako poslední
- Ve výjimečných případech, zvláště je-li zřejmé, že již probíhající kroky směřují ke svěřeni dítěte do dlouhodobé péče, lze dítě do pěstounské péče na přechodnou dobu svěřit opětovně
- O dítě pečuje osoba, která byla proškolená a posouzena jako vhodná osoba krajským úřadem
- Pěstoun:
 - má nárok na odměnu pěstouna a další dávky pěstounské péče
 - Je povinen spolupracovat s OSPOD a doprovázejícím subjektem
- Výživné stanovené soudem hradí rodič k rukám Úřadu práce ČR
 - Dítěti je vyplácen příspěvek na úhradu potřeb dítěte

PORUČENSTVÍ S OSOBNÍ PÉČÍ

- **Upraveno občanským zákoníkem v § 928 až § 942**
- Pokud žádný z rodičů nevykonává vůči dítěti rodičovskou odpovědnost -> dítěti je stanoven poručník
 - Oba rodiče nezletilého dítěte zemřeli
 - Oba rodiče nezletilého dítěte byli zbaveni rodičovské odpovědnosti
 - Výkon rodičovské odpovědnosti obou rodičů nezletilého dítěte byl pozastaven
 - Rodičovská odpovědnost obou rodičů nezletilého dítěte byla omezena, nebo byl omezen její výkon, a zároveň byl stanoven rozsah tohoto omezení
 - Jde o dítě nezletilých rodičů, případně jeden z rodičů je nezletilý a druhý není znám či v rodném listě uveden (příčemž osobní péče o dítě – není-li soudem rozhodnuto jinak – náleží nezletilému rodiči)
- Dokud není dítěti ustanoven poručník nebo dokud se ustanovený poručník neujme své funkce -> vykonává poručenství OSPOD jako veřejný poručník
- Poručník:
 - Svým jmenováním získává stejná práva a povinnosti k dítěti jako rodič, ale nemá vyživovací povinnost
 - Stává se jeho zákonným zástupcem
 - Může o dítě osobně pečovat -> pak se na něj pohlíží jako na dlouhodobého pěstouna
 - (má dávky pěstounské péče, práva i povinnosti pěstouna)
- Rodič:
 - Zůstává mu vyživovací povinnost k dítěti
 - Stanovené výživné hradí k rukám Úřadu práce ČR - dítěti je vyplácen příspěvek na úhradu potřeb dítěte

OSVOJENÍ

- **Upraveno občanským zákoníkem v § 794 až § 845**
- Mezi osvojitelem a osvojencem -> vztah jako mezi rodičem a dítětem
 - Mezi osvojencem a příbuznými osvojitele vztahy příbuzenské
- Osvojitelé mají v plném rozsahu rodičovskou odpovědnost
- Do matriky se namísto rodiče na základě pravomocného rozhodnutí soudu o osvojení zapisuje osvojitel – dítě získává osvojením příjmení osvojitele
- Osvojitel je povinen informovat osvojence o skutečnosti osvojení -> jakmile se to bude jevit vhodným -> nejpozději do zahájení školní docházky
- Osvojitelům ani osvojenci nenáleží žádné zvláštní dávky
- Vztahy k původní rodině zanikají
- Mezi osvojencem a osvojitelem musí být přiměřený věkový rozdíl -> ne menší než 16 let
- Osvojení je vyloučeno mezi osobami spolu příbuznými v přímé linii a mezi sourozenci
 - To neplatí v případě náhradního mateřství
- Matka osvojovaného dítěte může dát souhlas k osvojení nejdříve 6 týdnů po narození dítěte
- Otec osvojovaného dítěte může dát souhlas k osvojení i před uplynutím této doby, nejdříve však po narození dítěte
- Souhlas k osvojení lze odvolat po dobu 3 měsíců ode dne, kdy byl dán
- O osvojení nemůže být rozhodnuto bez souhlasu dítěte (dosáhlo-li alespoň 12 let), rodičů dítěte nebo osob, které jsou oprávněny dát souhlas za rodiče, popřípadě bez souhlasu manžela osvojitele
- Souhlasu rodiče osvojovaného dítěte není k osvojení třeba v případech, pokud:
 - Byl rodič zbaven rodičovské odpovědnosti a zároveň byl zbaven práva dát souhlas k osvojení
 - Rodič není schopen projevit svou vůli nebo rozpoznat následky svého jednání nebo je ovládnout
 - Rodič se zdržuje na neznámém místě a toto místo se nepodaří soudu v součinnosti s dalšími orgány veřejné moci zjistit ani při vynaložení potřebné pečlivosti

ZDROJE

- *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. Dostupné také z: <https://www.mpsv.cz/formy-nahradni-rodinne-pece>
- *Formy náhradní výchovy* [online]. Dostupné také z: <https://www.otevrenabudoucnost.cz/formy-nahradni-vychovy/>
- *Dětský úsvit - Náhradní rodinná péče* [online]. Dostupné také z: <https://detskyusvit.cz/nahradni-rodinna-pece/>